

ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА ЦЕНТАР ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ БИТОЛА ЗА 2020 ГОДИНА

Битола , Јануари 2020

С О Д Р Ж И Н А

Вовед

I. САНИТАРНО-ХИГИЕНСКА ДЕЈНОСТ

1. Проценка на здравствено-еколошкиот ризик и приоритетни јавно-здравствени проблеми за регионот на ЦЈЗ Битола

2. Безбедност на храната од јавно здравствен аспект

3. Јавно здравствени аспекти на исхраната

II. ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

1. Квантитативен преглед на планирани активности за 2020 година согласно НПЈЗ од Одделението по епидемиологија, ЦЈЗ Битола (квартално и годишно)

III. СОЦИЈАЛНО МЕДИЦИНСКА ДЕЈНОСТ

1. Здравствената статистика и информатика за податоци од примарната и секундарна здравствена заштита над кои е извршена логична и математичка контрола

2. Извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи на подрачје на ЦЈЗ Битола, кадарот вработен во нив и информации за утврдени заболувања и состојби

3. Споведување на здравствена едукација и промоција на здравје на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

:

IV. МИКРОБИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

Отсек за бактериологија и паразитологија

Отсек за имунологија со молекуларна дијагностика

Молекуларна микробиологија

Отсек за санитарна микробиологија

V. Потребни финансиски средства за реализација на програмата

ВОВЕД

Своите активности Центарот за јавно здравје Битола ги спроведува на територија со вкупна површина од 3.730 км² или 14,5% од територијата на Р. Македонија, со вкупно опфатено население од 188.708 жители (податоци од Пописот од 2002 година).

Во структурата на населението, според типот на населеното место, градското население учествува со 70,7% (бројот на жители во градовите изнесува 133.371), а селското со 29,3% (бројот на жители во селата е 55.337).

Подрачјето што го покрива Центарот се однесува на регионот на Битолските општини (Битола, Могила и Новаци), општина Демир Хисар, општина Кичевските и општина Ресен.

Битолските општини опфаќат вкупно 105.637 жители, од кои 95.385 Битола, 6.710 жители Могила и 3.542 жители Новаци.

Регионот на Демир Хисар опфаќа 9.497 жители.

Општина Кичево опфаќа 56.739 жители.

Во општината Ресен, опфатени се 16.825 жители

Годишната Програма за работа на Центарот за јавно здравје Битола за 2020 година, е во согласност со Националната годишна Програма за јавно здравје во Република Северна Македонија за 2020 година (Сл.Весник бр.8/20)

Програмата за Јавно здравје за подрачјето на Центарот за јавно здравје Битола за 2021 година, содржи податоци за планираните активности и задачи по вид и обем, за подобро следење и проценка здравјето и на добросостојбата на населението.

Основна цел на Програмата е зачувување и унапредување на здравјето на населението.

Реализација на програмските активности ќе биде и во соработка со Дирекцијата за храна, Државната здравствена и санитарна инспекција, органите на локалната самоуправа и општините кои припаѓаат на регионот на ЦЈЗ Битола, Црвен Крст, медиуми и невладини организации во регионот.

I. Програма за работа на санитарно - хигиенска дејност на подрачјето на ЈЗУ ЦЈЗ Битола, за 2020 година

Одделението по хигиена и здравствена екологија при ЈЗУ Центар за јавно здравје Битола својата дејност ја остварува согласно Национална годишна програма за јавно здравје на РМ објавена во Службен весник на СРМ. Програмата содржи мерки, задачи и активности за следење и проценка на здравјето и добросостојбата на населението, истражување и контрола на ризиците за јавното здравје.

Согласно Националната годишна програма одделението по хигиена изготвува работен план со динамика и распоред за реализација на активностите и истиот го доставува до Министерството за здравство и Институтот за јавно здравје (ИЈЗ) на РМ.

Одделението е должно да достави годишен извештај до ИЈЗ на РМ за реализација на Националната годишна програма за јавно здравје, а по индикација да достави Информации за санитарно-хигиенска состојба за својата територија со истакнување на актуелните проблеми и потенцијално ризичните состојби од здравствено-еколошки аспект.

1. Проценка на здравствено-еколошкиот ризик и приоритетни јавно-здравствени проблеми поврзани со здравствената екологија за регионот на ЦЈЗ Битола согласно Национална годишна програма за јавно здравје на РМ

1.1 Проценка на здравствено-еколошкиот ризик во врска со квалитетот на водата за пиење и водоснабдувањето

Во текот на 2020 година, безбедноста на водата за пиење ќе се контролира со редовни санитарно-хигиенски увиди на водоснабдителните објекти и анализи на микробиолошка и физичко-хемиска исправност на водата. Од увидите ќе се дава оценка на сигурноста на објектот, можност за евентуални загадувања и ризик по здравјето на населението и по потреба ќе се предлагаат мерки и активности за санирање на пропустите. По хигиенско-епидемиолошки индикации ќе се вршат санитарно-хигиенски увиди и на индивидуални водоснабдителни објекти.

За сите јавни водоснабдителни објекти со кои не стопанисува организација за водоснабдување, а тоа се села со сопствен водовод, села со други видови на водоснабдителни објекти, води со посебни својства - природни минерални, лековити, локални јавни водоснабдителни објекти во и вон населените места (чешми, бунари,

извори, и др.), обемот и бројот на следење на квалитетот на вода за пиење согласно програмата рамковно е даден во Табела 1.1.

Табела број 1.1 Број на санитарно-хигиенски увиди и број мостри за лабораториска анализа

Квартал	Санитарно-хигиенски увиди	Планиран годишен број на лабораториски анализи			
		Општина Битола	Општина Демир Хисар	Општина Ресен	Општина Кичево
I	18	55	30	30	60
II	19	55	30	30	60
III	19	55	30	30	60
IV	19	55	30	30	60
Вкупно	75	220	120	120	240
	75	700			

Изготвување на Извештај за број на реализирани увиди и земени мостри како и проценка на здравствениот ризик од водата за пиење во втор и четврт квартал до ИЈЗ на РМ.

1.2. Следење на состојбата со водоснабдување, санитација и хигиена во училиштата

Во текот на 2020 година, активноста ќе се реализира преку санитарно-хигиенски увиди во училиштата и земање примероци вода за пиење за лабораториска анализа. Земањето на примероци вода за пиење ќе се изврши во рамките на планираните активности од табела 1.2.

Табела 1.2. Следење на состојбата на санитација и хигиена во училиштата на подрачјето на ЈЗУ ЦЈЗ Битола

Квартал	Санитарно-хигиенски увиди		Број примероци вода за пиење	
	село	град	село	град
I	10	5	25	12
II	10	5	25	12
III	10	5	25	12

IV	10	5	25	12
Вкупно	40	20	100	48

1.3 Проценка на здравствено-еколошкиот ризик од квалитетот на површинските води од јавно-здравствен аспект

На подрачјето на ЈЗУ ЦЈЗ Битола ќе се следи квалитетот на водата за капење во Преспанското Езеро и површинската вода од Акумулацијата Стрежево кои се од здравствено-еколошки интерес.

Во текот на 2020 година, проценка на ризикот ќе се изврши врз основа на извршените санитарно-хигиенски увиди и извршените лабораториски испитувања на површинските води.

Табела 1.3 Следење на квалитетот на површинската вода од Преспанско Езеро и Акумулација Стрежево

Квартал	Санитарно-хигиенски увиди	Планиран годишен број примероци површинска вода за физичко- хемиска и бактериолошка анализа
I	2	12
II	10	18
III	10	18
IV	2	12
Вкупно	24	60

Изготвување на Извештај за квалитетот на површинската вода од Акумулација Стрежево и Преспанско Езеро во втор и четврт квартал и доставување до ИЈЗ на РМ.

1.3 Проценка на здравствено-еколошкиот ризик на хигиенскиот квалитет на воздухот

Остварување на задачата во 2020 година ќе се одвива преку мерење на вкупен аероседиментот на 4 стационарни мерни места во Битола и 2 мерни места во Кичево.

Табела 1.4. Мерните места и бројот на месечни примероци на вкупен аероседимент по квартали

Квартал	Битола	
	Мерни места	Број на примероци
I	6	6x3=18
II	6	6x3=18
III	6	6x3=18
IV	6	6x3=18
Вкупно	6	72

Изготвување на Извештај со вредности на вкупен аероседимент на 4 мерни места во втор и четврт квартал и доставување до ИЈЗ на РМ.

1.5. Проценка на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето кај предучилишна и училишна популација

Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето на изложеното население се врши врз основа на добиените вредности од извршениот мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух со податоците за годишната стапка на морбидитетот од неспецифични респираторни заболувања J00 - J99, со исклучок на J10-J18, според МКБ -10 кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) посебно во град и село.

Врз основа на овие податоци ќе се изработи Годишен извештај за проценка на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и во село и доставување до ИЈЗ на РМ.

2. Безбедност на храната од јавно здравствен аспект

2.1 Следење на безбедноста на храната наменета за одредени популациони групи со цел превенција на болести поврзани со небезбедна храна

Во текот на 2020 година ќе се следи безбедноста на храната преку санитарно-хигиенски увиди, вршење на лабораториска анализа на храна и контрола на чистотата на објектите во кои се приготвува храната во предучилишни, училишни установи, ученички, средношколски дом, болнички установи и дом за згрижување на стари лица.

Табела 2.1.1. Следење на безбедноста на храната во предучилишни установи, ученички и средношколски дом

Квартал	Број на увиди	Број на тестирани	
		оброци	брисеви
I	3	12	15
II	3	12	15
III	3	12	15
IV	3	12	15
Вкупно	12	48	60

Табела 2.1.2. Следење на безбедност на храната во болнички установи

Квартал	Број на увиди	Број на тестирани	
		оброци	брисеви
I	2	8	20
II	2	8	20

III	2	8	20
IV	2	8	20
Вкупно	8	32	80

Табела 2.1.3. Следење на безбедност на храната во домови за згрижување на стари лица

Квартал	Број на увиди	Број на тестирани оброци	Број на брисеви
I	1	1	3
II	1	2	2
III	1	1	3
IV	1	2	2
Вкупно	4	6	10

На крајот од годината ќе се изготви Годишен извештај за број на тестирани оброци и број на брисеви и превземени мерки во случај на нивна неисправност и доставување до ИЈЗ на РМ.

2.2 Проценка на хемиската контаминација на храна од пазар од домашно земјоделско производство во различни региони

За проценка на хемиската контаминација во текот на 2020 година ќе се врши лабораториско тестирање за присуство на резидуи на тешки метали и микотоксини. Ќе се земат и испитаат вкупно 50 примероци на прехранбени производи од домашно производство за присуство на тешки метали и 40 примероци на прехранбени производи од домашно производство за анализа на микотоксини.

Табела 2.2.1 Дистрибуција на примероци за анализа на резидуи на тешки метали

Групи на производи	II квартал	III квартал
Овошје и нивни производи	10	10

Зеленчук и нивни производи	10	10
Жита, брашно, и нивни производи	5	5
Вкупно	25	25

Табела 2.2.2 Дистрибуција на примероци за анализа на микотоксини

Групи на производи	II квартал	III квартал
Жита, брашно и нивни производи	5	5
Кикирики и слични производи	5	5
Суво овошје	5	5
Кафе, какао, чај, зачини	5	5
Вкупно	20	20

Изготвување на Извештај за извршена анализа на присуство на микотоксини и резидуи на пестициди во прехранбени производи од домашно производство и доставување до ИЈЗ на РМ во втор и трет квартал

3. Јавно здравствени аспекти на исхраната

3.1. Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи, основни училишта, ученички/студентски домови и домови за згрижување на стари лица

Во текот на 2020 година по утврдена методологија базирана на база на податоци за состав на храната ќе се испитува нутритивна вредност на исхраната која се подготвува во следните установи:

- во пет предучилишни установи ќе се испитуваат по пет дневни оброци во 4 сезони (пролет, лето, есен, зима);
- во еден ученички и еден средношколски дом во Битола ќе се испитуваат по седум дневни оброци во две сезони и тоа во пролет (март - април) и есен (ноември – декември);
- во домот за згрижување на стари лица во Битола ќе се испитуваат по седум дневни оброци во четири сезони (пролет, лето, есен, зима).

Табела 3.1. Преглед на број на објекти и број на испитани оброци

Квартал	Број на	Број на испитани
---------	---------	------------------

	објекти	дневни оброци
I	8	32
II	8	46
III	8	32
IV	8	46
Вкупно	8	156

На крајот од годината ќе се изготви Годишен извештај за биолошкиот квалитет на исхраната. Извештаите ќе бидат доставени до ИЈЗ и до надлежните на испитуваните објекти.

3.2. Следење на нутритивниот статус кај предучилишни и училишни деца во функција на рана детекција на прекурсори на можни здравствени ризици за појава на хронични незаразни заболувања

На определен репрезентативен примерок деца во градот Битола во текот на 2020 година, ќе се вршат испитувања за проценка на растот и нутритивниот статус на популациони групи деца од 4-5 годишна возраст со престој во детска градинка, од 7-8 годинишна возраст ученици во второ одделение, 9-11 годишна возраст ученици во петто одделение и 14-15 годишна возраст ученици од прва година средно образование. Секој испитаник поединечно ќе биде анкетирани и ќе се мери телесна висина и телесна тежина. Во текот на годината ќе бидат опфатени вкупно 429 испитаници.

Табела 3.2.1 Вкупен број на ученици кои ќе бидат опфатени за проценка на нутритивен статус по квартали

Возраст	Квартал			
	I	II	III	IV
Број на деца од предучилишни установи (4 до 5 години)	141			
Број на деца од второ одделение (7 до 8 години)		324		
Број на деца од петто одделение			304	

Број на деца од прва година средно образование				150
Вкупен број на испитаници	919			

Резултатите од мерењата ќе бидат внесени во ексел табели за потребите на ИЈЗ РМ и во софтверски програм за обработка на податоците од мерењата за потребите на Центар за јавно здравје Битола. Ќе се изготви годишен извештај за проценка на нутритивниот статус кај предучилишните и училишните деца.

3.3. Следење на болничката исхрана

Во текот на 2020 година ќе се испита биолошкиот квалитет на болничката исхрана во четири болнички објекти. Следењето на болничката исхрана е со динамика на испитување на 3 оброци месечно во текот на 12 месеци по конзумно-аналитичка метода.

Табела 3.3.1 Следење на нутритивниот квалитет на болничката исхрана

Квартал	Број на објекти	Број на испитани дневни оброци
I	4	36
II	4	36
III	4	36
IV	4	36
Вкупно	4	144

На крајот од годината ќе се изготви Годишен извештај за биолошкиот квалитет на исхраната. Извештаите ќе бидат доставени до ИЈЗ и до надлежните на испитуваните објекти.

4. Проценка на здравствениот ризик од бучавата во животната средина

Во 2020 година, ќе се врши мониторинг на бучавата на 15 мерни места, 8 мерни места во Битола и 7 мерни места во Кичево и тоа два пати годишно во сезона пролет и сезона есен со одредување на индикаторите за изложеност L_{den} , L_{vecer} , L_{nok} .

За мерењата ќе биде изготвен годишен извештај со анализа на потенцијалниот ризик и предлог мерки за редукција на нивото на комунална бучава на оние мерни места каде измерените вредности на бучава се повисоки од максимално дозволените гранични вредности, со цел да се спречи зголемувањето на бучавата и одржување на тивките зони како такви.

II. Програма за работа на ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

Одделението по епидемиологија при Центар за јавно здравје- Битола својата дејност ја спроведува согласно Законот за јавно здравје, Законот за здравствена заштита, Законот за заштита на населението од заразни болести, подзаконските акти (Правилници).

Националната програма за јавно здравје (НПЈЗ) има основна цел за намалување на оптоварувањето со заразни заболувања во Република С. Македонија.

Во прилог следуваат предлозите во однос на поединечни мерки и активности од епидемиолошката дејност за НПЈЗ за 2020 година. (табела 1)

Табела 1. Квантитативен преглед на планирани активности за 2020 година согласно НПЈЗ од Одделението по епидемиологија, Центар за јавно здравје-Битола (квартално и годишно)

Цел 1. Зајакнување и подобрување на ефикасноста на системот на следење на заразни болести						
Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно	
Секојдневно прибирање и анализирање на индивидуални пријави за заразни болести во електронски систем и соодветни книги за евиденција	721	721	721	721	2884	
Обработка на пријави за изолиран-докажан причинител на заразна болест во електронски систем за евиденција и соодветни книги за евиденција	150	150	150	150	600	
Во зависност од епидемиолошката ситуација, во сите ЦЈЗ и нивни ПЕ се изготвуваат епидемиолошки анкети и истите навремено се доставуваат до ИЈЗ	20	20	20	20	80	
Спроведување на теренски увиди во клиничките установи и кај матичните доктори, за контрола на пријавување и евиденција на заразни заболувања и микробиолошки докажани причинители на заразни болести	2	2	2	2	8	
Број на изготвени месечни извештаи доставени до ИЈЗ (заразни болести)	3	3	3	3	12	

	Изготвување и доставување до ИЈЗ на годишни извештаи за движењето на акутните заразни заболувања по пол, возраст и месец на заболувањето и по извештајни единици во републиката	1	0	0	0	1
	Изготвување на тримесечни извештаи за реализација на Националната Програма за јавно здравје од страна на ЦЈЗ/ПЕ во Р. Македонија	1	1	1	1	4
	Изготвување на годишен извештај за реализација на Националната Програма за јавно здравје од страна на ЦЈЗ/ПЕ во Р. Македонија (доставен до ИЈЗ и МЗ)	1	0	0	0	1
	Изготвување на Предлог Програма за јавно здравје на РМ за 2021 година	0	0	1	0	1

Воведување и одржување на интегриран информациски систем за следење на заразни болести	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Обука на корисниците за употреба на системот во сите ЦЈЗ/ПЕ	1	0	0	0	1
	Пилотирање на системот на ниво на ЦЈЗ/ПЕ *зависно од ИЈЗ	1	1	0	0	2

Рано известување и предупредување преку следење на синдроми на заразни болести (АЛЕРТ-систем)	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Теренски увид и извештај до ИЈЗ за резултатите, причинителот и преземените мерки за сузбивање на заболувањето по извршениот увид од страна на ЦЈЗ/ПЕ	1	1	1	1	4
	Изработување на неделни извештаи за АЛЕРТ системот на ниво на ЦЈЗ	52	52	52	52	208

ЦЕЛ 2 Подобрување на состојбата со задолжителната имунизацијата и намалување на бројот на заболени од вакцино-превентабилните болести						
Контрола и евалуација на задолжителната вакцинација	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Теренски увиди за контрола на студен синџир и опфат во вакцинални пунктови и породилишта	3	3	3	3	12
	Спроведување на медиумска локална кампања (активности) за придобивките од имунизацијата кај населението	1	1	1	1	4
	Пребарување на невакцинирани лица и организирање на активности за нивна вакцинација	1	1	1	1	4
	Теренски увид и изготвување на информација по пријава за поствакцинална несакана реакција	2	2	2	2	8

	Изготвување на квартални табеларни извештаи за вакцинален опфат по ЦЈЗ/ПЕ, по видови вакцини и ревакцини	4	4	4	4	16
	Изготвување на шестмесечни табеларни извештаи за вакцинален опфат по ЦЈЗ/ПЕ, по видови вакцини и ревакцини	4	0	4	0	8
	Изготвување на годишен извештај за спроведената имунизација за 2020 година во ЦЈЗ/ПЕ, со опфат одделно за секоја вакцина/ревакцина	1	0	0	0	1

Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на детска парализа	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Прибирање и обработка на неделни извештаи за АФП од болниците	13	13	13	13	52
	ЦЈЗ/ПЕ ќе изврши увид во вакциналните пунктови за проверка на опфатот со вакцина против полио од блиските контакти на АФП случајот - деца на возраст до 15 години зема материјал за вирусолошко испитување	1	0	1	0	2

Елиминација на мали сипаници и рубеола во Р. Македонија	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Континуирано следење на вакцинацијата со МРП вакцината	1	1	1	1	4
	Изработка на епидемиолошки анкети за секој случај на мали сипаници и/или рубеола, и земање биолошки и навремено доставување до ИЈЗ	1	1	1	1	4
	При сомневање за појава на епидемија, се прави епидемиолошки увид на терен и се изготвува информација и се информира МЗ/ИЈЗ	1	0	0	0	1
	Организирање на кампања на ниво на ЦЈЗ/ПЕ за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на МРП вакцината	1	0	1	0	2

ЦЕЛ 3 Намалување на оптоварувањето со заразни заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода						
Зајакнување на капацитетите здравствениот систем за дијагностика на причинителите и утврдување ризик фактори при зголемен број (кластер) или епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Детекција и анализа на потенцијални кластери	0	1	1	0	2
	Вршење на теренски увид при зголемен број на заболени од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода и изготвени информации со предлог мерки	0	3	3	0	6

	Број на земено материјали за потврда, а по потреба и за конфирмација на причинителот во микробиолошките лаборатории на ИЈЗ	0	10	10	0	20
	Микробиолошка анализа на земените материјали	0	10	10	0	20
	Следење на бацилоносителството врз основа на законските прописи, на лица кои прележале црвен тифус, паратифус, бациларна дизентерија и салмонелоза при што ќе бидат направени епидемиолошки анкети и лабораториски испитувања	5	12	12	5	34

ЦЕЛ 4 Зајакнување на системот за следење, контрола и одговор на болнички стекнатите инфекции и антимикробната резистенција

Рано откривање и контрола на болнички стекнати инфекции	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Спроведување на епидемиолошки увиди (програмски и по индикации) на територијата на секој ЦЈЗ за следење на болнички стекнатите инфекции и изработка на информации	15	15	15	15	60
	Земање материјали за микробиолошки анализи со цел контрола на моменталната состојба	250	250	250	250	1000
	Микробиолошка анализа на земените материјали	250	250	250	250	1000
	Докажување на резистенција на микроорганизмите кон антимикробните средства од пациенти со болнички стекната инфекција во лабораториите на ЦЈЗ/ПЕ. Водене на соодветна база и навремено испраќање до ИЈЗ	1	1	1	1	4
	Изготвување на квартални извештаи за спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции и за спроведените мерки и активности	1	1	1	1	4
	Изготвување на Годишен Извештај за спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции и за спроведените мерки и активности	1	0	0	0	1

ЦЕЛ 5 Одржување ниска преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции

Превенција на хепатитис Б и Ц на подрачјето на ЦЈЗ/ПЕ	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Обработка на пријави, направени теренски увиди и изготвување на епидемиолошка анкета за пријавени случаи на вирусен хепатит Б или Ц	6	6	6	6	24
	Водене на евиденција за секое носителство или хронична болест од овие хепатити и достава на истите до ИЈЗ	2	2	2	2	8

	Водење на годишна евиденција за вкупен број на тестирани лица за хепатит Б и Ц на територијата која ја покрива ЦЈЗ (позитивни и негативни) – шестмесечен извештај	1	0	1	0	2
--	---	---	---	---	---	---

Подобрување на системот за надзор над сексуално преносливи инфекции	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Навремено доставување на пријава и анкета до ИЈЗ, за секој случај на СПИ на територија на ЦЈЗ/ПЕ	1	1	1	1	4

ЦЕЛ 6 Намалување на оптоварувањето со зоонози и вектор-преносливи инфекции

Воспоставување на систем за превенција и контрола и на зоонози и вектор преносливи заболувања	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Спроведување и контрола на дезинсекција против комарци на територијата на РМ (по општини), согласно Акциониот план за превенција од ВПБ - Информации за спроведена дезинсекција	2	6	6	2	16
	Подготовка на Оперативни планови за ДДД на ниво на локална самоуправа	6	0	0	0	6
	Задолжително теренско истражување при пријавен случај на зоонози и ВПБ. Обезбедување на материјал за лабораториска дијагностика на случаи на зоонози и вектор преносливи заболувања. Доставување на пријава, епидемиолошка анкета до ИЈЗ. Изготвување на информација и навремено известување на ИЈЗ и/или други надлежни институции за појава на случај и теренско истражување	1	2	2	1	6
	Дезинфекција по епидемиолошки индикации по м2	4186	4186	4186	4186	16745
	Дератизација по епидемиолошки индикации по мамец	10	10	10	10	40
	Дезинсекција по епидемиолошки индикации по м2	419	419	419	419	1676
	Број на земени материјали за лабораториска дијагноза од случаи и патници кои се враќаат од земји со ендемска маларија.	5	22	22	5	54

ЦЕЛ 7 Намалување на оптоварувањето со инфлуенца и заболувања слични на инфлуенца

Зајакнување на системот за надзор и одговор кон заболувања слични на грип и	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно

акутни респираторни инфекции	ЦЈЗ/ПЕ во сезоната на грип континуирано ќе вршат прибирање и обработка на индивидуални и групни пријави за грип на ниво на ЦЈЗ/ПЕ	340	149	8	290	787
	Број на доставени биолошки материјали до лабораторијата на ИЈЗ	15	4	0	5	24
	Број на доставени неделни групни пријави до ИЈЗ	52	28	0	52	132
	Број на набавени и аплицирани вакцини против сезонски грип	0	0	0	2800	2800
	Број на неделни извештаи за спроведена вакцинација на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ до ИЈЗ	0	0	0	52	52

Зајакнување на системот за надзор над сериозни акутни респираторни инфекции (САРИ)	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Следење на појава на сериозни респираторни инфекции (САРИ) на ниво на ЦЈЗ/ПЕ.	1	0	0	0	1
	Навремено пријавување на САРИ до ИЈЗ.	1	0	0	0	1
	Теренски увид во болницата каде е регистриран САРИ случајот.	1	0	0	0	1
	Извештај од теренскиот увид	1	0	0	0	1

ЦЕЛ 9 Систем за следење и одговор кон појава на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат						
Рана детекција и одговор кон болести нови и заразни болести кои повторно се јавуваат	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	ЦЈЗ/ПЕ ќе изврши епидемиолошки теренски увиди при појава на случаи на нови заболувања или заболувања кои повторно се појавуваат и ќе достави информација до ИЈЗ и ќе обезбеди материјал за лабораториско испитување и по потреба ќе го достави до ИЈЗ	1	1	1	1	4
	По потреба во соработка со ИЈЗ ќе се изготват информации за населението, упатства за работа на здравствени установи и друг информативен материјал	1	1	1	1	4

ЦЕЛ 10 Воспоставување на систем за брза реакција во случај на епидемии и кризни состојби						
Обезбедување на 24/7 тимови за брз одговор во случај на епидемии и кризни состојби	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Воведен систем за приправност на ниво на ИЈЗ/ЦЈЗ со ажурирани контакти.	1	1	1	1	4

	Вршење на епидемиолошки истражувања, согласно протокол за истражување на епидемии и брза реакција во кризни состојби и земање на материјал за лабораториско докажување/потврдување на причинителот. Изготвување на информации и доставување до ИЈЗ, МЗ, АХВ и ДСЗИ	1	0	1	0	2
	Изработка и доставување на Пријави и Одјави за епидемии на заразна болест од ЦЈЗ/ПЕ до ИЈЗ	1	0	1	0	2

Здравствено-воспитна и едукативна дејност и публикации						
Континуирана здравствено-воспитна и едукативна дејност во врска со спречувањето и сузбивањето на заразните болести	Индикатори	I	II	III	IV	вкупно активности годишно
	Стручна подготовка на соодветен информативно-едукативен материјал - брошури, летоци, постери, публикации за заразни заболувања, наменети за широката јавност и за здравствени работници	1	1	1	1	4
	Настапи/написи/интервјуа во средствата за јавно информирање (ТВ, весници, списанија), со цел едукација и информирање на пошироката јавност	2	2	2	2	8

III. Програма за работа на СОЦИЈАЛНО-МЕДИЦИНСКА ДЕЈНОСТ

Одделението за социјална медицина при ЦЈЗ Битола, континуирано ќе се спроведуваат задачи и активности во областа на социјално-медицинската дејност со здравствена статистика и промоција на здравјето, на целата територијата која ја покрива Центарот за јавно здравје Битола, и во 2020 година.

Во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје за 2020 год., во оваа област се вршат следните задачи:

- следење и анализа на здравствената состојба на населението,
- следење и анализа на системот на организацијата и извршена работа во здравствената дејност,
- следење на работата на здравствените организации,
- изготвување на информации, извештаи и анализи за здравствената заштита на населението,
- евалуација на остварувањето на програмските задачи во анализираниот период,
- стручно-методолошка помош на здравствени организации во спроведувањето на нивните задачи областа на здравството
- унапредување на јавното здравје преку организирање и спроведување на бројни активности од здравствено воспитен карактер, изготвување на информативни и едукативни материјали, настани и обуки за населението и здравствените работници

1. Здравствена статистика и здравствена информатика

Прибирање, обработка и анализа на збирни и индивидуални статистички податоци за утврдени заболувања и состојби во амбулантно-поликлиничката и боличко –стационарна дејност, податоци за вработениот во нив кадар и извршен работа, според здравствена дејност: (општа медицина, здравствена заштита на мали деца 0-6 год, здравствена заштита на училишни деца, општа медицина, здравствена заштита на жени и т.н.),

- Логична и математичка контрола на опфатени податоци
- Компјутерски внес и обработка на податоците од индивидуалните и збирните извештаи од здравствените организации според утврдени апликативни програми.
- Давање на стручно методолошка помош на здравствени организации во водење на медицинската документација, евиденција и изготвување на здравствено-статистички извештаи. Врз основа на доставените извештаи од здравствените организации, се изготвуваат збирни шестмесечни и годишни извештаи.
- Во врска со овие статистички истражувања во текот на 2020 година, ќе се превземаат активности за редовно и целосно доставување на индивидуални извештајни обрасци и пријави за незаразни заболувања со социјално-медицинско значење и ќе биде пружена стручно-методолошка помош на здравствените организации, за водење на овие обрасци.

Одделението за социјално-медицинска дејност ќе врши изготвување на извештаи и табеларни прегледи за општествениот и приватниот сектор во областа на примарното и секундарното ниво на здравствена заштита на подрачјето на ЦЈЗ Битола.

1.1. Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоци, компјутерски внес од збирните извештаи за IV тромесечје 2019 год

Рок на изготвување: I квартал 2020 година

1.2. Изготвување на збирни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања за II полугодие 2019 год

Рок на изготвување: I квартал 2020 година

1.3. Број на приборани годишни збирни извештаи за кадар, здравствени установи и морбидитет за 2019 со логичка и математичка контрола на податоци, компјутерски внес и обработка на податоци

Рок на изготвување: I квартал 2020 година

1.4. Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола, компјутерски внес и обработка на податоци за збирни извештаи за кадар и посети за I тромесечје 2020 год.

Рок на изготвување: II квартал 2020 година

1.5. Изготвување на полугодишни извештаи за кадар, посети за I полугодие 2020 год.

Рок на изготвување: III квартал 2020 година

1.6. Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола, компјутерски внес и обработка на податоци за збирни извештаи за кадар и посети за II тримесечие 2020 год.

Рок на изготвување: III квартал 2020 година

1.7. Прибирање на индивидуални евиденции за декември 2019 година и јануари - ноември 2020 година, вршење на логична контрола и компјутерски внес на податоците

Рок на изготвување: континуирано

1.8. Публикација Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи за 2018 година”

Рок на изготвување: II квартал 2020 година

За поквалитетно водење на медицинска евиденција во здравствените организации на подрачјето на ЦЈЗ Битола во текот на 2020 година, еднаш месечно ќе се вршат стручно-методолошки увиди во сите здравствени организации, со цел увиди и давање на инструкции за водење на медицинската евиденција и изготвување на извештајните обрасци.

2 Извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи на подрачје на ЦЈЗ Битола, кадарот вработен во нив и информации за утврдени заболувања и состојби:

2.1 Годишен извештај за евалуација на Националната годишна програма за јавно здравје во 2019 година за подрачјето на ЦЈЗ Битола

Рок на изготвување, I квартал 2020 година

2.2 Анализа на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во 2020 година за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: јули 2020 година

2.3 Извештај за здравјето на населението во 2019 година на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: октомври 2020 година

2.4 Анализа за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи во 2019 година за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: март 2020 година

2.5 Анализа на болничкиот морбидитет и морталитет во 2019 година на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Битола

Рок на изготвување: јуни 2020 година

2.6 Информација за болест или состојба по избор на секој Центар за јавно здравје, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот во 2016 година, на теми табела бр.1:

Табела бр. 1

Извршител	Болест/состојба
ЦЈЗ Битола	Дијабет

Рок на изготвување: Март 2020 година

2.7 Информација за една вулнерабилна група, по избор на секој Центар за јавно здравје, во зависност од актуелноста и приоритетите за превенција во регионот, согласно табела бр.2:

табела бр. 2

Извршител	Вулнерабилна група
ЦЈЗ Битола	Деца

Рок на изготвување: Ноември 2020 година

Покрај овие задачи во текот на 2020 година преку обработка на извештајните обрасци ќе се следи здравствената состојба на сите вулнерабилни групи. Тука се менталните заболувања, малигните неоплазми, дијабетот, болестите на циркулаторниот систем и тн. Тоа ќе севрши преку анализа на статистички податоци анкетни истражувања и студии како и на испитување на задоволството на пациентите од здравствената заштита.

-Имплементација на стратегијата за јавно здравје, кој е документ со кој се дефинираат сите приоритетни проблеми во јавното здравје како и начините за нивно решавање.

-Ревизија на здравствените законски и подзаконски акти во областа на здравствената статистика, водење на медицинска документација и евиденција во област на здравството, и хармонизација и усогласување со активностите на електронското здравство.

-Имплементација на активности во соработка со Министерството за здравство, UNICEF, UNDP, UNIFEM, SZO и др. организации

-Објавување на информации, анализи, брошури и др. материјали на WEB-страница на ЦЈЗ Битола

3. Спроведување на здравствена едукација преку за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Битола во 2020 година

Во рамките на службите за социјална медицина во ЦЈЗ, согласно закон, се планираат, програмираат, извршуваат и евалуираат активности од здравствено-воспитната дејност со населението на подрачјето на Центарот. Во оваа смисла, се изготвуваат годишни програми и извештаи, повремени информации и анализи за спроведените здравствено-воспитни активности во одредени периоди, но исто така се пружа стручно-методолошка помош на здравствените установи на подрачјето, се координираат активности со повеќе владини и невладини организации, се одржуваат предавања, трибини, семинари и други форми на здравствено-промотивна активност.

Здравствено-воспитната активност на ниво на ЦЈЗ е со координиран пристап со единиците на локалната самоуправа и е насочена кон: предучилишни и училишни установи, здравствени установи, претпријатија, здруженија и јавни гласила.

Едукативните активности треба да бидат точно дефинирани во работниот акционен план на следниве теми:

- превенција на акутни и хронични незаразни болести општа популација;
- исхрана и здравје-здрави училишни оброци и здравствен ризик од неправилна исхрана (во сите основни и средни училишта),
- здравствениот бенефит од спроведување на редовна физичка активност (во сите основни училишта и предучилни установи);
- активности во периодот на детството, адолесценцијата и раниот адултен период (во секоја паралелка од средното образование се организираат поединечни предавања);

Рок на реализирање: квартално

Индикатор: извештај за број на реализирани едукации со број на учесници на наведена тема

3.1 Одржување на четири трибини (по една во секој квартал) со јавно здравствена проблематика од интерес за подрачјето што го покрива ЦЈЗ.

Рок на изготвување: квартално

Индикатор: извештај за одржана трибина на тема со број на учесници

3.2 Печатење на агитки или брошури на наведените теми за четирите трибини

Рок на изготвување: квартално

Индикатор: доставена брошура

Организирањето на здравствено едукативни активности, промоции и трибини треба да се во корелација со изготвениот промотивен едукативен материјал за здравствено

воспитување на населението (агитки и брошури) согласно работниот план и координиран од ИЈЗ на РМ и МЗ.

3.3 Задолжително одбележување на светските денови, недели (Светски ден на срцето, Светски ден на дијабетот, СИДА, туберкулоза, Ден на борба против пушење, Светски ден на сеќавање на жртвите од сообраќајни несреќи, ден за борба против насилство

врз жената и други) кое е координирана активност со ИЈЗ на РМ и МЗ.

Рок на изготвување: квартално

Индикатор:Извештај за број на реализирани одбележувања

3.4 Работа на советувањата за сексуално и репродуктивно здравје и советувањата за одвикнување од пушење

Како дел од активностите согласно Стратегијата за сексуално и репродуктивно здравје во Република Македонија и превентивните активности во насока на здрави стилови и навики, во рамките на ЦЈЗ Битола во 2019 година, ќе продолжи да функционираат советувањето за сексуално и репродуктивно здравје, каде младите и адолесцентите ќе добиваат бесплатни совети , кондоми и орални контрацептивни средства и ќе се спроведуваат доброволните ХИВ тестирања, како и советувањата за одвикување од пушење кои ќе ги спроведуваат активностите согласно оваа програма и акциониот план за превенција на штетни афекти од пушењето.

Акциониот план за превенција на конзумирање алкохол и пушење цигари кај деца и млади како составен дел на училишните програми.

Рок на извршување: континуирано

Индикатор: квартални извештаи 2020 год, со број на советувани млади луѓе, спроведени тестирања, реализирања едукации

4.Промоција на здравјето

Социјалната медицина се залага за промовирање на примарната улога на медицината, да се поттикнува превенцијата, зачувувањето на здравјето на целото

население. Преку различни начини на промоција ќе се залагае здравјето да биде сватено како главен атрибут за квалитетен живот и услов за обавување на секојдневните активности и општо задоволство..

Здравственото воспитување и промоцијата на здравјето ќе се однесува и на одредени целни групи, зависно од здравствените приоритети. Активностите со координативен пристап, ќе бидат насочени кон: предучилишни установи, училишта, здравствени установи, предпријатија, здруженија, државни гласила и др.

4.1. Приоритети и активности кои се однесуваат на возрасната група 0-6 години.

Здравствено воспитните активности ќе бидат во соработка со: здравствени работници во службата за спроведување на здравствена заштита на мали деца, персоналот во установи за престој на доенчиња и мали деца и др. Темата на активности:

- Улога на мајка во правилна нега и исхрана на доенчиња и мали деца,
- Превенција на рахитисот,
- Превенција на повреди и забен кариес,
- Имунизација и нејзино значење,
- Особености на најчестите заболувања кај доенчиња и мали деца и превенција,
- Физички активности кај мали деца,
- Начини на стекнување здрави навики и однесување.

4.2. Приоритети и активности кои се однесуваат на возрасната група 7-19 години

Активностите ќе бидат во соработка со: здравствени работници во службата за здравствена заштита на училишни деца и младина, како и психолози, педагози во образовни установи. Темата на активности:

- Болести на зависност-алкохолизам, пушење и наркоманија,
- Сексуално преносливи болести и превенција;
- Деформитети на рбетниот столб и градниот кош;
- Дентален кариес;
- Последици од неправилна исхрана;
- Општа и лична хигиена, значење и последици.

4.2. Приоритети и активности кои се однесуваат на женското население во генеративниот период

Сексуално преносливи болести

Малигни заболувања и превенција

4.3. . Приоритети и активности кои се однесуваат на целокупното возрасно население на подрачјето на ЦЈЗ Битола

Здравствено воспитните активности ќе бидат насочени кон превенција на респираторни заболувања, кардиоваскуларни заболувања, малигни заболувања, повреди, заболувања на дигестивниот систем. Превенција и намалување на штетните од акохол, дроги и тутун. Ќе се организираат предавања, трибини, во училиштата, работните организации, медиуми и други општествени субјекти.

Ќе се изработуваат и одредени здравствено воспитни материјали

Организираните здравствено едукативни активности, промоции и трибини ќе бидат во корелација со изготвените промотивни и едукативни материјали (агитки и брошури) и согласно со работниот план.

Временски период	Тема	Здравствен овоспитен материјал	Бр на примероци	Битола	Кичево	Ресен	Демир Хисар
01.01-31.03 2020 год	Светски ден на малигни заболувања	Агитки	500	300	100	50	50
		Предавања	6	3	1	1	1
01.04 - 31.06 2020 год	Светски ден на здравјето	Плакати	10	10			
	Светски ден на борба против пушењето	Агитки	500	300	100	50	50
01.07 - 30.09 2020 год	Светски ден на борба против СПБ	Агитки	500	300	100	50	50
	Светски ден на срцето	Предавања	10	6	2	1	1

Временски период	Тема	Здравствено воспитен материјал	Број на примероци	Битола	Кичево	Ресен	Демир Хисар
01.10 - 09.12. 2020 год	Светски ден на дијабетот	Плакати	15	10	3	1	1
		Агитки	200	100	50	25	25
		Предавања	10	10			
	Светски ден на борба	Плакати	15	10	3	1	1

	против СИДА та	Агитки	300	100	100	50	50
		Предавања	15	15			

А. Табеларен приказ на задачи, според Националната Програма за Јавно Здравје, за 2020 година, по вид и број на активност по квартали:

Ред.бр.	ВИД НА АКТИВНОСТ (програмски задачи)	I Квартал	II Квартал	III Квартал	IV Квартал	Вкупно
		активности број	активности број	активности број	активности број	активност и број
1.	Извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи на подрачје на ЦЈЗ Битола, кадарот вработен во нив и информации за утврдени заболувања и состојби:					
	1.Годишен извештај за евалуација на Националната годишна програма за јавно здравје во 2019 година за подрачјето на ЦЈЗ Битола	1				1
	2.Публикација Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи за 2019година	1				1
	3. Анализа за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи за 2019 година	1				1
	4. Анализа на амбулантно - поликлинички морбидитет за 2019 година			1		1
	5. Анализа на болничкиот морталитет и морбидитет за		1			1

	2019година					
	6.Збирните извештај за кадар за прв и втор квартал 2019 година			1		1
	7.Информација за болест или состојба по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот	1				1
	8.Извештај за здравјето на населението на подрачјето што го покрива ЦЈЗ 2019год				1	1
	9.Информација за една вулнерабилна група, по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста и приоритетите за превенција во регионот 2019год				1	1
2.	Споведена здравствена едукација и промоција на здравје на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје :					
	1.Број на одбележани соодветни светски денови, недели,трибини :	1	2	1	2	6
	а.	Светски ден на малигни заболувања	Светски ден на здравјето	Светски ден на срцето	Светски ден на дијабетот	4
	б.		Светски ден на борба против пушењето		Светски ден на борба против СИДА та	2
	2.Број на одржани едукативни предавања за ОПШТА ПОПУЛАЦИЈАч за превенција на хронични незаразни болести на тема:Кардиоваскуларен систем, Дијабет, Малигни заболувања, Правилен стил на живот и правилна исхрана.	24	24	24	24	96
	3.Број на одржани едукативни предавања за ШКОЛСКА ПОПУЛАЦИЈА: Кардиоваскуларен систем, Дијабет, Правилен стил на живот и правилна исхрана. Лична хигиена. Зависности и борба со нив	36	36	36	36	4

	4.Број на предавања за исхрана и здравје-здрави училишни оброци и здравствен ризик од неправилна исхрана (во сите основни и средни училишта)	36	36	36	36	4
	5.Број на предавања за здравствениот бенефит од спроведување на редовна физичка активност (во сите основни училишта и предучилни установи);	36	36	36	36	4
	6.Број на отпечатени и поделени флаери	број				
		500	500	500	500	4
	Дистрибуција на пропаганден материјал и дневница за дистрибутери	1	1	1	1	
	7.Број на поставени информации и одржување на веб страна	1	1	1	1	4
2а.	Активности во советувалишта за пушење и сексуално и репродуктивно здравје:	континуирано	континуирано	континуирано	континуирано	4
	Број на советувани лица за пушење	10	10	10	10	4
	Број на советувани млади луѓе за сексуално и репродуктивно здравје	25	25	25	25	4
3.	Здравствената статистика и информатика за податоци од примарната и секундарна здравствена заштита над кои е извршена логична и					

	математичка контрола:					
	1.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоци, компјутерски внес од збирните извештаи по тромесечје 2020 год(Внес и статистичка обработка на податоци)	1770	1770	1770	1770	4
	2.Обработка на пријави за хронични незаразни болести	25000	2500	2500	2500	4
	3.Изготвување на збирни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања за II полугодие 2019год	1418				1
	4.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола,компјутерски внес и обработка на податоци од годишни збирни извештаи за кадар и здравствени установи за 2019 година	1418				1
	5.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола,компјутерски внес и обработка на податоци за збирни извештаи за кадар и посети за I тромесечие 2020 год.		1418			1
	6.Изготвување на полугодишни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања во I полугодие 2020год			1418		1
	7.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола,компјутерски внес и обработка на податоци за збирни извештаи за кадар и посети за III тромесечие 2020 год.				1418	1
	8.Прибирање на индивидуални евиденции за декември 2019 година и јануари - ноември 2020 година, вршење на логична контрола и компјутерски внес на податоците	7000	7000	7000	7000	4
	9.Стручно-методолошки увиди во здравствени организации и Анкетни истражувања кои ќе се однесуваат на квалитетот на 33 и задоволства на здравствените работници и пациентите	16	16	16	16	4

Б. Приказ на задачи, според Програмата за рана детекција на малигни заболувања во РС Македонија, Сл. в.бр.7 13.01 2020 год. за 2020 година, по вид и број на активност по квартали:

1. Прибирање на податоците од матичните гинеколози и изготвување на табели
2. Промотивни активности на локално ниво, изготвување и одржување на предавања во врска со превенцијата на малигните заболувања

Рок на изготвување: квартално

Индикатор: доставени извештаи и реализирани предавања

IV. Програма за работа на МИКРОБИОЛОШКАТА ДЕЈНОСТ

Микробиолошката дејност во склоп на своето делување ги обавува следните задачи:

- Поставување на етиолошка дијагноза на заразните заболувања, испитување на антибиотска осетливост на изолираните причинители на заразните заболувања (антибиограм, Е-тест, Vitek);
- Микробиолошки и паразитолошки анализи за ретроспективни епидемиолошки испитувања;
- Контрола на преземени мерки на стерилизација, имунизација, ефекти од лекување и др.
- Микробиолошки прегледи на лица кои доаѓаат од земји каде што има присуство на преносливи болести како што се: маларија, колера, како и други заболувања за кои испитувањата се задолжителни со закон;

- Микробиолошка контрола на лица кои што работат во производство и промет со животни намирници и снабдување на населението со вода за пиење, како и други лица предвидени со закон;
- Микробиолошки испитувања на вода за пиење, површински води, животни намирници, предмети за општа употреба и работни услови за производство и промет на животни намирници;
- Обезбедува вирусолошка дијагностика на одделни заразни заболувања, како и дијагностика при епидемиолошки испитувања.
- Лабораторијата за молекуларна микробиологија детектира присуство на 14 и 21 високоризични типови на HPV, Мултиплекс Полимеразна верижна реакција за детекција на 21 респираторни вируси и детекција на ДНК на *T. vaginalis*, *N. gonorrhoeae*, *C. Trachomatis*.

За 2020 година во одделението за микробиологија се планира набавка на нова опрема, воведување на нова верзија на стандардот ISO/IEC 17025:2017 во санитарна микробиологија како и имплементација на стандардот ISO 15189:2003 кој се однесува на медицинска микробиологија.

Отсек за бактериологија и паразитологија

Во отсекот за **бактериологија и паразитологија** во текот на 2020 год. се планира учество во тестирање на антибиотска остливост на Европско ниво, во мрежата Лаб Нет, според најновите стандарди препорачани од EUCAST (European Committee on Antimicrobial Susceptibility Testing). Се прави со цел да се изврши надворешна контрола на квалитетот на тестирањето на антибиотската резистенција. Резултатите од тестирањето од нашата лабораторија се совпаѓаат со резултатите на лабораторијата организатор на оваа програма. Лабораторијата од 2013 година учествува во Програмата за следење на антимикробна резистенција во Централна Азија и Источна Европа. (CAESAR). Вкупен број на планирани микробиолошки анализи за 2020 год. во отсек за бактериологија се дадени во Табела бр.1.

Табела бр. 1: Вкупен број на микробиолошки анализи планирани за 2020 год. во отсек за бактериологија во ЦЈЗ-Битола

Ред. бр	Вид на Анализа	Битола ЦЈЗ-Битола
1	Уринокултури	7000

2	Копрокултури	740
3	Копрокултури на клицоносителство	6700
4	Хемокултури	40
5	Ликвор, пунктатиексудат	45
6	Брис од уста, нос и грло	10600
7	Клицоносителство за грло и нос	21000
8	Брис од очи и уши	2000
9	Брис од кожа и рани	450
10	Брис од вагина, цервикс, уретра	5000
11	Спутум, трахиаленаспират	800
12	Антибиограми	8200
13	Контрола на предмети и инструменти за стерилност	250
14	Контрола на стерилизатори	600
15	Контрола на воздух	700
16	Контрола на брисеви на чистота на раце	100
17	Контрола на чистота на предмети за општа употреба	800
18	Докажување на <i>H.pylori</i> во фецес	1200
19	Микробиолошки испитувања на крвни и цревни паразити и протозои	3500
	В к у п н о	69725

Отсек за имунологија со молекуларна дијагностика

Имунолошката лабораторија е опремена со најсовремена лабораториска опрема за директно и индиректно серолошко докажување на специфични IgM, IgG и IgA антитела кон бактерии и вируси со имуноензимска (ЕЛИСА), имунофлуоресцентна (IFA и ELFA) и хемилуминисцентна техника - ARCHITECT-1000. Тука се врши дијагноза на бактериски инфекции како: *H.pylori*, бруцелоза, салмонелоза, сифилис, лајм борелиоза; на паразитарни и протозоални инфекции: како ехинококоза, токсоплазмоза, лајшманиоза, маларија и др. и комплетна дијагностика на HIV/SIDA, вирусните хепатити А, В, С и D, Херпес вируси, Epstein Barr вируси, Цитомегаловирус, Rubella и др. Вкупен број на серолошки анализи планирани за 2020 година во микробиолошката лабораторија се дадени во Табела

Табела бр. 2: Серолошки анализи планирани за 2020 год. во микробиолошка дејност во ЦЈЗ – Битола

Ред бр.	Име на тест	ЦЈЗ Битола
1	AST	100
2	CRP	100
3	RF	50
4	BAB, Wright, Coombs	100
5	RPR, TPHA	250
6	Widal	10
7	Echinococcus HA	40
8	ELFA Helicobacter pylori	1200
9	ELISA Chlamydia trachomatis IgA/IgG	1200
10	ELISA HSV IgM + IgG	60
11	ELFA EBV IgM + IgG	300
12	MEIA HIVAb/Ag	1000
13	MEIA HAV IgM	30
14	CLIA Hbs Ag	1000
15	CLIA Anti Hbs	200
16	CLIA Anti HBcIgM	70
17	CLIA HBe/ Anti HBe	100
18	MEIA Anti HCV	200
19	CLIA ToxoIgM + IgG	1700
20	CLIA Rubella IgM + IgG	1500
21	CLIA CMV IgM + IgG	600
22	CLIA PSA total	100
23	Respiratornivirusi IFA(Pneumoslide)	200
24	ELFA MUMPS IgM/IgG	20
25	ELFA VARICELLA ZOSTER IgM/IgG	10
26	ELFA LIME BORELIOSIS	50
вкупно		12286

Молекуларна дијагностика

Лабораторијата за молекуларна микробиологија располага со два најсовремени апарати за PCR дијагностика- 1.Real time PCR 7500 ABI, на кој се планира да се изведува генотипизација на HPV, т.е. да се детектира присуство на 14 високоризични типови на

HPV и Мултиплекс Полимеразна верижна реакција за детекција на 21 респираторни вируси 2. PCR FluoroCycler 12 со кој ќе се испитува присуство на ДНК на *Chlamydia trachomatis* во примероци од пациенти.

Во 2018 набавен е и нов тармосајклер DT Lite 4S1, DNA- Technology, на кој е испланирано да се изведува нов проширен спектар на молекуларни анализи, и тоа:

- Детекција на ДНК на *T. vaginalis*, *N. gonorrhoeae*, *C. trachomatis* со мултиплекс ПБР во гинеколошки брисеви
- Детекција и типизација на 21 HPV тип со мултиплекс ПБР во , (12 високоризични, 6 потенцијално високоризични и 3 нискоризични тиопви на HPV) во гинеколошки брисеви
- Детекција на ДНК на *C. trachomatis* со ПБР реално време

Во 2020 се планира набавка современ автоматизиран систем ДНК Екстрактор, за автоматска екстракција на ДНК од примероците.

Табела бр.3: Планирани примероци за молекуларна микробиологија за 2020 год.

Ред. Бр.	Вид на анализа	Вкупно
1.	Генотипизација на HPV на 14 високоризични типови на HPV	200
2.	Генотипизација на HPV на 21 високоризични типови на HPV	350
3.	Детекција на ДНК на <i>Chlamydia trachomatis</i>	500
4.	Мултиплекс Полимеразна верижна реакција за детекција на ДНК на <i>T. vaginalis</i> , <i>N. gonorrhoeae</i> , <i>C. trachomatis</i>	200
5.	Мултиплекс Полимеразна верижна реакција за детекција на 21 респираторни вируси	100
Вкупно		1350

Отсек за санитарна микробиологија

Со долгогодишното искуство и професионалниот ангажман на персоналот, успешно се применува, одржува и подобрува системот за упарвување со квалитет и техничка компетентност согласно барањата на ISO/IEC 17025 во лабораторијата за санитарна микробиологија. Во оваа лаборатотија добиен е сертификат за ISO 9001 во јули 2008 година за контрола на квалитет, а во март 2009 год., добиена е акредитација, согласно ISO/IEC 17025.

Акредитирани методи за испитување на вода се:

1. Детекција и енумерација на *E.coli* колиформни бактерии во вода МКС ISOEN 9308-1:2015 (метод на мембранска филтарција);
2. Детекција и енумерација на интестинални *enterococci* во вода МКС ISOEN 7899-2:2000 (метод на мембранска филтарција);
3. Детекција и енумерација на интестинални *Pseudomonas aeruginosa* во вода МКС ISOEN 16266:2006 (метод на мембранска филтарција);
4. Детекција и броење на спори од сулфито-редуцирачки анаероби МКС ISOEN 6461-2:2009 (метод на мембранска филтарција);
5. Енумерација на културабилни микроорганизми во вода МКС EN ISO 6222:2009

Акредитирани методи за испитување на храна се:

6. Хоризонтална метода за детекција на *Listeria monocytogenes* МКС ISOEN 11290-1:2006;
7. Хоризонтална метода за детекција на *Salmonella* МКС ISOEN 6579:2002;
8. Хоризонтална метода за енумерација на когаулаза позитивни стафилококи МКС ISOEN 6888-1:2002;
9. Хоризонтална метода за енумерација на β -глукуронидаза позитивни *Escherichia coli* МКС ISOEN 16649-2:2001;
10. Хоризонтална метода за детекција и броење на *Enterobacteriaceae* МКС ISOEN 21528-2:2004;
11. Хоризонтална метода за енумерација на микроорганизми – Техника на површинско броење на температура од 30°C МКС ISOEN 4833:2013;
12. Хоризонтална метода за броење на условно присутна *Bacillus cereus* – Техника на броење на колонии при 30°C МКС ISOEN 7932:2010;
13. Хоризонтална метода за броење на *Clostridium prefringens* – Техника на броење на колонии МКС ISOEN 7937:2008;
14. Хоризонтална метода за броење на квасци и мувли – Техника на броење на колонии во производи со активност на вода (a_w) помала или еднаква на 0,95 МКС ISOEN 21527-2:2008;
15. Хоризонтална метода за броење на квасци и мувли – Техника на броење на колонии во производи со активност на вода (a_w) поголема од 0,95 МКС ISOEN 21527-1:2008

Покрај примената на ISO методите во секојдневното рутинско испитување, согласно барањата на ISO/IEC 17025:2017 стандардот, секоја лабораторија мора да обезбеди внатрешна и надворешна контрола на квалитетот на тестирањето. Надворешната контрола опфаќа учество во Proficiency testing shemes (PT) кои ги организираат референтни лаборатории FEPAS (angl. Food Examination Performance Assessment Scheme) и LEAP (angl. Laboratory Environmental Analysis Proficiency scheme). Планирани се учества во две методи за Proficiency testing shemes (PT).

За 2020 година се планира имплементација на новата верзија на стандардот ISO 17025:2017 и исполнување на барањата на стандардот.

Во 2020 година се планира набавка на специфични хранливи подлоги, реагенси и апаратура како и едукација на персоналот кој работи во лабораторија за санитарна микробиологија. Планирани анализи за 2020 год. за санитарна микробиологија се дадени во Табела бр. 4

Табела бр. 4 : Број на анализи во санитарна микробиологија планирани за 2020 год.

Ред. бр.	Вид на примерок	Бр. на примероци	Испитани параметри
1.	Примероци на храна	1600	6400
2.	Примероци на вода	2000	10000
3.	Испитување на површински води	94	188
4.	Брисеви од опрема и работна површина	450	900
Вкупно		4144	17488

Отсек за бактериологија и паразитологија-Кичево

Микробиолошките анализи во Отсек за бактериологија и паразитологија-Кичево, планирани за 2020 год. прикажани се табеларно во Табела бр. 5

Табела бр. 5: Број на микробиолошки анализи планирани за 2020 год. во отсек Кичево

Ред. бр	Вид на Анализа	Кичево
1	Уринокултури	1800
2	Копрокултури	420
3	Копрокултури на клицоносителство	1100
4	Хемокултури	20
5	Ликвор, пунктатиексудат	
6	Брис од уста, нос и грло	3800
7	Клицоносителство за грло и нос	4900
8	Брис од очи и уши	1000
9	Брис од кожа и рани	100
10	Брис од вагина, цервикс, уретра	1500
11	Спутум, трахиаленаспират	150
12	Антибиограми	2100
13	Микоплазма	6000
14	Кламидија	
15	Серолошки анализи	1400
16	Рота + аденовируси	200
17	Контрола на стерилизација	100
18	Контрола на предмети и инструменти за стерилност	
19	Микробиолошки испитувања на крвни и цревни паразити и протозои	750
20	Брисеви на чистота	40
21	Докажување на <i>H. pylori</i> во фецес	400
В к у п н о		25780

Табела бр. 6: Вкупен број на микробиолошки анализи планирани за 2020год. во микробиолошка дејност во ЦЈЗ-Битола

Ред. бр	Вид на Анализа	Битола	Кичево	Вкупно ЦЈЗ - Битола
1	Уринокултури	7000	1800	8800
2	Копрокултури	740	420	11600
3	Копрокултури на клицоносителство	6700	1100	7800
4	Хемокултури	40	20	60
5	Ликвор, пунктатиексудат	45		45
6	Брис од уста, нос и грло	10600	3800	14400
7	Клицоносителство за грло и нос	21000	4900	25900
8	Брис од очи и уши	2000	1000	3000
9	Брис од кожа и рани	450	100	550
10	Брис од вагина, цервикс, уретра	5000	1500	6500
11	Спутум, трахиаленаспират	800	150	950
12	Антибиограми	8200	2100	10300
13	Микоплазма	2000	600	2600
14	Кламидија	1200		1200
15	Серолошки анализи	11300	1400	12700
16	Рота + аденовируси	50	200	250
17	Контрола на стерилизација	600	100	700
18	Контрола на предмети и инструменти за стерилност	250		250

19	Контрола на воздух	700		700
20	Контрола на брисеви на чистота на раце	100		100
21	Контрола на чистота на предмети за	800		800
22	Микробиолошки испитувања на крвни и цревни паразити и протозои	3500	750	4250
23	Испитување на води за пиење	2000		2000
24	Испитување на површински води	100		100
25	Испитување на прехранбени производи	1500		1500
26	Брисевина чистота	400	40	440
27	Докажување на <i>H.pylori</i> во фецес	1200	400	1600
28	Генотипизација на HPV	550		550
29	Детекција на ДНК на <i>Chlamydia trachomatis</i>	500		500
30	Мултиплекс Полимеразна верижна реакција за детекција на респираторни вируси и предизвикувачи на сексуално преносливи инфекции	300		300
Вкупно		89625	25780	120445

V. Potrebni finansiski sredstva na CJZ Bitola, za realizirawe na Programata za javno zdravje za 2020 godina:

МЕРКИ/АКТИВНОСТИ Санитарно-хигиенска дејност	КОЛИЧИНА	ЕДИНЕЧНА ЦЕНА (Ден.)	ВКУПНА ЦЕНА (Ден.)
1.1 Проценка на здравствено-еколошкиот ризик во врска со квалитетот на водите за пиење и водоснабдувањето			
• број на увиди	75	2 400	180 000
• број на мостри на вода за пиење	700	2 000 A*	1 400 000
1.2. Следење на состојбата со водоснабдување, санитација и хигиена во училиштата			
• број на увиди	60	2 400	144 000
1.3. Проценка на здравствено-еколошкиот ризик од квалитетот на површинските води			
• број на увиди	30	2 400	72 000
• број на мостри површинска вода	60	2 000 A*	120 000
1.4. Проценка на здравствено-еколошкиот ризик на хигиенскиот квалитет на воздухот			
• број на примероци аероседимент	72	850	61 200
1.5.1. Следење на безбедност на храната во образовни установи			
• број на увиди	12	1 500	18 000
• број на тестирани оброци	48	1 100 A*	52 800
• број на брисеви	60	500 A*	30 000
1.5.2. Следење на безбедност на храната во болници			
• број на увиди	8	1 500	12 000
• број на тестирани оброци	32	1 100 A*	35 200
• број на брисеви	80	500 A*	40 000
1.5.3. Следење на безбедност на храната во дом за стари лица			

•број на увиди	4	1 500	6 000
•број на тестирани оброци	6	1 100 A*	6 600
•број на брисеви	10	500 A*	5 000
2.2. Проценка на хемиската контаминација на храна од пазар			
•број мостри за анализа на резидуи на тешки метали	50	2 000A*	100 000
• број мостри за анализа на микотоксини	40	1 500 A*	60 000
3.1. Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи, основни училишта, ученички/средношколски дом и дом за згрижување на стари лица			
•број на испитани оброци	156	800	124 800
3.2 Следење на нутритивниот статус кај предучилишни и училишни деца			
•број на деца од предучилишни установи	919	260	238 940
▪ број на деца од второ одделение			
▪ број на деца од петто одделение			
▪ број на деца од прва година средно образование			
3.3. Следење на болничката исхрана			
▪ број на испитани оброци	144	800	115 200
4. Проценка на здравствениот ризик од бучавата во животната средина			
▪ број на мерни места	30	1 500	45 000
ВКУПЕН ИЗНОС		2. 866 540	

АКТИВНОСТИ	Битола (денари)	Единечна цена (денари)	Квартали				Вкупно
			Прв	Втор	Трет	Четврт	
СОЦИЈАЛНО МЕДИЦИНСКА ДЕЈНОСТ							
1.Извештаи/анализи и информации							

1.1.Годишен извештај за реализација на програмата за 2019 година (<u>еднократно 3 извештаи:Хигиена,Епидемиологија и Социјална медицина</u>)	153600	51200	3		0	0	153600
1.2.Публикација Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи за 2019година	51200	51200	1				51200
1.3. Анализа за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи за 2019 година	51200	51200	1				51200
1.4. Анализа на амбулантно - поликлинички морбидитет за 2019 година	51200	51200			1		51200
1.5. Анализа на болничкиот морталитет и морбидитет за 2019година	51200	51200		1			51200
1.6.Збирните извештај за кадар за прв и втор квартал 2019 година	51200	51200			1		51200
1.7.Информација за болест или состојба по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот (согласно табела т.2.6)	51200	51200	1				51200
1.8.Извештај за здравјето на населението на подрачјето што го покрива ЦЈЗ 2019год	51200	51200				1	51200
1.9.Информација за една вулнерабилна група, по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста и приоритетите за превенција во регионот 2019год	51200	51200				1	51200
2.Промоција на здравје:							
2.1.Број на одбележани соодветни светски денови, недели,трибини :							
а.	204800	51200	1	1	1	1	204800
б.	102400	51200		1		1	102400
2.2.Број на одржани едукативни предавања за општа популација за превенција на акутни и хронични незаразни болести на тема:	215040	2240	24	24	24	24	215040
2.3.Заболувања на Кардиоваскуларен систем,Дијабет и правилен стил на живот и правилна исхрана.Лична хигиена.Зависности и борба со нив.	215040	1260	36	36	36	36	215040
2.4.Број на предавања за исхрана и здравје-здрави училишни оброци и здравствен ризик од неправилна исхрана (во сите основни и средни училишта)	215040	1260	36	36	36	36	215040
2.5.Дистрибуција на пропаганден материјал и дневница за дидтрибутер	16000	4000	1	1	1	1	16000
2.6.Поставени информации на веб страна:	6400	1600	1	1	1	1	6400
2.7.Активности во советувалиште за пушење и сексуално и репродуктивно здравје	6000	1500	1	1	1	1	6000
2.8.Подготовка и печатење на едукативен материјал	20000	5000	1	1	1	1	20000
3.Здравствена статистика:							
3.1. Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоци, компјутерски внес од збирните извештаи по тромесечје 2020 год	720000	100	1800	1800	1800	1800	720000

3.2. Обработка на пријави за хронични незаразни болести	200000	20	2500	2500	2500	2500	200000
3.3.Изготвување на збирни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања за II полугодие 2019год	142000	100	1420				142000
3.4.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола,компјутерски внес и обработка на податоци од годишни збирни извештаи за кадар и здравствени установи за 2019 година	142000	100	1420				142000
3.5.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола,компјутерски внес и обработка на податоци за збирни извештаи за кадар и посети за I тромесечие 2020 год.	142000	100	1420				142000
3.6.Изготвување на полугодишни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања во I полугодие 2020год	142000	100		1420			142000
3.7.Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола,компјутерски внес и обработка на податоци за збирни извештаи за кадар и посети за III тромесечие 2020 год.		100			1420		
3.8.Прибирање на индивидуални евиденции за декември 2019 година и јануари - ноември 2020 година, вршење на логичка контрола и компјутерски внес на податоците	224000	8	7000	7000	7000	7000	224000
3.9.Стручно-методолошки увиди во здравствени организации и Анкетни истражувања кои ќе се однесуваат на квалитетот на ЗЗ и задоволства на здравствените работници и пациентите	64000	1000	16	16	16	16	64000
ВКУПНО	3.339.920						3339920

АКТИВНОСТ	Битола ((денари))	Квартали				ВКУПНО
		прв	втор	трет	четврт	
ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ						
епидемиолошки терински увиди/анкети	291000	72750	72750	72750	72750	291000

обработка, анализа и подготовка на извештаи	280000	70000	70000	70000	70000	280000
следење на спроведување на имунизација	204400	51100	51100	51100	51100	204400
следење на вакцини превентабилни и заразни болести	1100000	275000	3E+05	275000	275000	1100000
дезинфекција по епи.индикации по м2 (10 ден)	167440	41860	41860	41860	41860	167440
дератизација по епидемиолошки индикации по мамаец (50 ден)	2000	500	500	500	500	2000
дезинсекција ларвицидна по епи.индикации по м2 (25 ден)	5000	1250	1250	1250	1250	5000
дезинсекција адултна по индикации по м2 (20 ден)	33520	8380	8380	8380	8380	33520
ВКУПНО	2.083.360					2.083.360